

PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. február 16.

**TÖRTÉNELEM
PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA
KÖZÉP SZINT**

**JAVÍTÁSI – ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

2019. február 16.

**STUDIUM GENERALE
TÖRTÉNELEM SZEKCIÓ**

Fenti chatbotkód használati útmutató: messengerben koppints bal fent a fejed ikonjára, majd a messenger kódodra, ezután a kód beolvasása gombra! Beszéljess Bettivel, a chatbottal és találj hozzád illő jól fizető munkát! (m.me/diakmunka)

Megoldókulcs

1. Ókori Róma

- a) senatus (0,5 pont)
- b) consul (0,5 pont)
- c) diktátor (0,5 pont)
- d) censor (0,5 pont)
- e) néptribunus (0,5 pont)

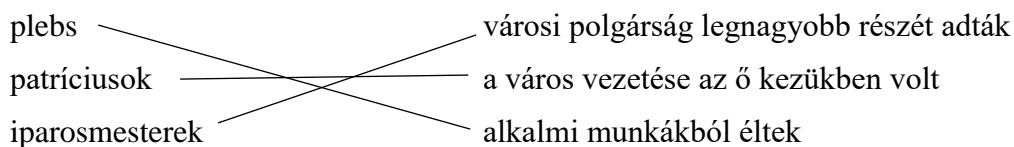
- a) aláhúzendó: kinevezés (0,5 pont)
- b) Köznép érdekeinek a védelme. (1 pont)

2. A zsidó és keresztény vallás

- a) Sorrendben: Mózes, Jézus, Szt. Péter, Ábrahám (elemenként 0,5 pont)
- b) Biblia (0,5 pont) Ószövetség, Újszövetség vagy Ótestamentum, Újtestamentum (0,5 pont)
- c) Mózes, Jézus (elemenként 0,5 pont)

3. Középkori városok

- a) Egy év és egy nap városban eltöltött idő után a jobbágyok felszabadultak és városi polgárnak minősültek, így felszabadultak a földesuraiknak végzett munkavégzés alól. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (0,5 pont)
- b) Nem lehetett növelni a városok területét, így zsúfolttá váltak, amely hozzájárult a rossz higiéniai viszonyokhoz, járványok terjedéséhez. (1 pont)
- c) (elemenként 0,5 pont)

4. Az Árpád-ház (komplex tesztfeladat)

- a) (elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont)

	Állítás sorszáma	Forrás betűjele
Géza	2.	A
István	5.	C
IV. Béla	1.	B
mindhárom		X
egyik sem	3,4	X

- b) B. (1 pont)
- c) A. (1 pont)
- d) báró /vezér / szerviens / jobbágy (0,5 pont)
- e) 1914-ig / 1848-ig / 1467-ig (0,5 pont)

5. Hunyadi Mátyás külpolitikája

a) (helyes soronként 0,5 pont)

Betű	Helyszín	Évszám
A	Jajca	1463
B	Kenyérmező	1479
C	Szabács	1476
D	Bécs	1485

b) Az első három esemény a törökkel való csatákat jelzi, míg az utolsó (D) az osztrákok elleni háborúra utal. Mátyás legfőbb külpolitikai célja a német-római császári cím megszerzése volt. (elemenként 0,5 pont)

c) aláhúzendő: defenzív, csökkentette (elemenként 0,5 pont)

6. Barokk stílus és katolikus megújulás

a) (elemenként 0,5 pont)

Stílustörténeti korszak	A kép betűjele
1. Reneszánsz	B, D
2. Barokk	C, E

b) Az építészet, festészet és az egyéb művészeti ágak felhasználásával igyekeztek meggyőzni a katolikus egyháztól elfordult híveket, hogy térjenek újra katolikus hitre. vagy Barokk templomok építésével igyekeztek visszacsábítani a protestáns hitre tért híveket. (1 pont)

c) Jezsuita (1 pont)

7. Az alábbi feladat Erdély vallásaihoz és etnikumaihoz kapcsolódik.

Táblázat kitöltése (elemenként 0,5 pont)

Etnikum	Vallás	Közigazgatás alapegysége	Legjelentősebb társadalmi réteg
Magyar	Református	Vármegye	Nemesség

Székely	Katolikus	Szék	Szabad katonák
Szász	Evangélikus	Szék	Polgárság
Román	Ortodox	Nincs (pásztorkodás)	Pásztorok

a) aláhúzendó: „a pásztorkodással foglalkozó nép előjárói ekkor még a magyar nemesség megszerzésére törekedtek” (1 pont)

b) Brassó vagy Szeben (1 pont)

8. Mária Terézia és II. József uralkodása

a) Igaz (0,5 pont)

b) Hamis (0,5 pont)

c) Igaz (0,5 pont)

d) Igaz (0,5 pont)

e) Hamis (0,5 pont)

a) Felvilágosult abszolutizmus. A Habsburg uralkodók a rendi országgyűlés támogatása híján/önkényesen/rendeleti úton kormányoztak. (Bármely ehhez hasonló tartalommal rendelkező válasz elfogadható.) (1 pont)

b) röghöz kötés (1 pont)

c) A kettős vámrendszer Magyarország számára a mezőgazdasági termékek, a fejlettebb nyugati területeknek pedig az iparcikkek kedvező exportját biztosította. (Bármely ehhez hasonló tartalommal rendelkező válasz elfogadható.) (1 pont)

9. Az áprilisi törvények

a) (elemenként 1 pont)

Állítások	A törvénycikk betűjele
1. Megtörténik a jobbágyfelszabadítás állami kárpótlással	D)
2. Kimondja az arányos közteherviselést.	A)
3. Rendelkezik Magyarország és Erdély uniójáról, a közös országgyűlésről, és kormányról.	B)

b) bekarikázandó: **1),3)** (elemenként 0,5 pont)

10. Kiegészítés

a) Külügy (0,5 pont)

b) Hadügy (0,5 pont)

c) Közös ügyeket fedező pénzügy (0,5 pont, a) b) c) sorrendje felcserélhető)

- d) Kvóta (0,5 pont)
 e) bekarikázandó: **d** (1 pont)
 f) aláhúzendó: kereskedelem (1 pont)

11. Az I. világháborút lezáró békerendszer

- d) jóvátétel fizetési kötelezettség / katonai rendelkezések (hadsereg maximalizálása, általános hadkötelezettség megszüntetése) / területi elcsatolások / új határok kijelölése stb. (elemenként 0,5 pont)
 e) A békeszerződést előkészítő politikai tanácskozásokra és szakmai megbeszélésekre nem hívták meg a központi hatalmak képviselőit. Bár a tárgyalásokon részt vettek a legyőzött hatalmak képviselői, nem volt befolyásuk a tárgyalások menetére. (Bármely ehhez hasonló tartalommal rendelkező válasz elfogadható.) (1 pont)
 f) Németország és Ausztria egyesülése (1 pont)
 g) Aláhúzendó: Elzász-Lotharingia

12. Magyar háztartások kiadásai

- h) bekarikázandó: 2.
 b) aláhúzendó: csökkentek
 c) bekarikázandó: 3.

13. Középkori jobbágyság (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a jobbágyság jogait, kötelezettségeit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy az események Nyugat-Európában, a Nyugatrómai Birodalom bukása után az érett középkor (11-14. század) folyamán mentek végbe.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. jobbágy, földesúr, jobbágytelek, robot, adó, ajándék, majorság	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzít egy tényt a forrás alapján (pl. a jobbágy használatra kapta a földet az urától) és ebből lényegi megállapítást tesz (pl. a használatért cserébe a jobbágy teljesítette szolgáltatásait/befizette az adókat.)	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	F Rögzít egy fontos tényt, pl. a földesúri telket három részre lehet osztani és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást (pl. a robotmunkát a földesúr saját használatú földjén, a majorság vagy allódium területén végezte/ először terményadót fizettek, majd a pénzgazdálkodás fejlődésével az adó kötelezettségüket általában pénzben rendezték vagy).	0–3

	E2 Rögzíti valamely jogát a jobbágnak (pl.: a telkéről szabadon végrendelkezhett, szabad költözés joga, a közös használatú területeken halászhatott/ vadászhatott) és lényegi megállapítást tesz erre vonatkozóan (pl. a jobbágy nem rendelkezett széles jogkörrel/későbbiekben a telek szabadon örökíthetősége a zsellér réteg kialakulásához/ a telek elaprózódásához vezetett).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. Liberalizmus (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a liberalizmust, mint eszmét mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi elemeket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, melyik századról van szó (XVII-XVIII), illetve, hogy mely területen jelent meg az irányzat (Anglia, Franciaország).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl.: felvilágosodás, vallásszabadság, decentralizálás, lelkiismereti szabadság, ideológia, stb.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a források valamely lényegi elemét (pl.: az eszme széleskörű elterjedése a 18-19. századra tehető, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata volt az első írásos dokumentum, Európában, amelyben megjelennek ezek az elvek) és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl.: a nagy francia forradalom alatt adták ki ezt a dokumentumot, minden embert egyenlővé tett származásától, vallásától, identitásától függetlenül).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy mely gondolkodók vettek részt a liberalizmus, mint eszme terjesztésében (Locke, Montesquieu, Mill), valamint mely gondolataikban volt megtalálható ennek az ideológiának a magja. Megemlíti, hogy milyen tényezők állították szembe a liberális gondolkodókat az akkori hatalommal (pl. feudális rendszer és intézményeinek kritikája).	0–3

	E2 Rögzíti a liberalizmus lényegi jellemvonásait, illetve, hogy mik voltak azok az intézkedések, amik miatt szabadságról és egyenlőségről lehetett beszélni az adott korszakban (törvény előtti egyenlőség, szólásszabadság, lelkiismereti szabadság, vallásszabadság, magántulajdon sérthetatlensége, szekularizáció stb.).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. A magyar nép őstörténete és a honfoglalás (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyar nép őstörténetét mutatja be. A vizsgázó az elemzés során bemutatja a honfoglalás fő állomásait és magát a betelepülés folyamatát, továbbá rámutat az egyes állomások sajátosságaira. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít egy, a témával kapcsolatos alapvető dátumot (pl. 895) és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a teljes Kárpát-medence elfoglalása 899-ben ment végbe).	0–2
	T2 Rögzíti, hogy a magyar nép őshazája az Urál-hegység déli vidéke, valamint megnevezi a vándorlás főbb állomásait (Baskíria, /Magna Hungaria, Levédia, Etelköz).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: népvándorlás, társadalom, népek, barbár, letelepedés, zsákmányszerzés	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: kettős fejedelemség, kalandozás, nomád állattartás, vérszerződés, törzsszövetség, kende, gyula	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti az ábra alapján a honfoglaló magyarok négy fő állomását és ez alapján lényegi megállapítást tesz (pl. a magyarok hosszú utat tettek meg/több területen is keveredtek más népekkel, kabarok, besenyők/a honfoglaló magyarok a Vereckei-hágón keltek át).	0–3
	F2 Rögzíti a kettős fejedelemség intézményét és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kazár vagy a türk népektől vettük át/Levédia területéhez köthető a jelenség /kende vallási vezető volt, míg a gyula a tényleges katonai és hatalmi vezető).	0–3

	F3 A harmadik forrás alapján rögzíti, hogy a magyarság másik fele Etelközben maradt/ az itt maradt csoport csak később költözött be a Kárpát-medencébe és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. besenyő támadás hatására menekült el a magyarok egy része)	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az etelközi magyarságnak nem volt ismeretlen a Kárpát-medence területe és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. 862-ben a frankok ellen támadást indítottak/több zsákmányszerző hadjáratot vezettek Nyugatra).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a honfoglalás valószínűleg előre tervezett volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a honfoglalás Árpád vezér vezetésével történt a Vereckei - hágón keresztül/magyarok már ismerték a területet a kalandozásoknak köszönhetően/a honfoglaló magyarok csak egy része érkezett meg a területre Árpád vezér irányításával).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy a Kárpát-medencét a honfoglalás előtt jelentős államalakulat nem birtokolta és ebből lényegi megállapítást tesz (pl. megkönnyítette a bevonulást és a letelepedést/morva birodalom szétesése után nincs jelentős államalakulat a térségben).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. XVIII. századi demográfiai változások. (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a XVIII. századi Magyarországon lezajlott demográfiai és etnikai változásokat és annak következményeit mutatja be. Ismerteti népességmozgások (betelepítés, betelepülés, belső vándorlás) jellemzőit. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti valamely előzmény dátumát (Rákóczi szabadságharc 1704-11, Bocskai szabadságharc 1604-06, a török kiűzése), valamint 1711-et, mint demográfiai mélypontot.	0–2
	T2 Rögzíti a téma valamely térbeli elemét (betelepítések helyét vagy belső vándorlás főbb irányai például: Erdély, Alföld).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: népesség, nemzetiség, etnikum, népességvándorlás, újjáépítés.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: szervezett betelepítés, belső vándorlás/migráció, betelepülés, relatív többség, sváb.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a bécsi udvar vagy a földesurak irányításával történő svábok szervezett betelepítését és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az adóalap növekedett/tömb német települések jöttek létre/katolikus lakosság számát akarták vele növelni).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tény a térkép alapján (pl. A népességmozgások irányát/ etnikumok megjelölése és a népcsoportok nevének megjelölése) és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Magyarország több nemzetiségű ország lesz/a népesség mozgások főirányai: Erdély, Alföld, Dunán-túl).	0–3
	F3 Rögzíti a forrás alapján, hogy a népességszám növekedett Magyarországon és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (A betelepítések következtében a népesség száma nőtt/társadalmilag a magyar lakosság relatív többségbe került).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma- központú gondolkodás	E1 Rögzíti a bevándorlást és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (környező országokból jöttek/folyamat legfőbb ösztönzője a földesurak a munkaerőhiány miatt/azokra a területekre, ahol nagy volt a pusztítás/románok keletre/szerbek Dél-Alföld).	0–3
	E2 Rögzíti a belső vándorlást/migrációt, mint a népességmozgás egyik fajtája és érdemi megállapítást tesz erre vonatkozóan (kihalt, üresen hagyott falvakba költöztek/rossz termő területekről átvonultak az üresen hagyott termőföldekre/megjelenik a mezővárosi polgárság).	0–3
	E3 Rögzíti egy következményét a népmozgásoknak (pl. pusztítások főleg magyarokat érték, azonban helyükre nem magyarok költöztek/kialakulnak zárt nemzetiségi tömbök/a Magyar Királyság kevert és soknemzetiségű állam lett/etnikai szigetek alakultak ki), és tesz egy megállapítást ezzel kapcsolatban: a későbbiekben sok konfliktus melegágya volt az így létrejövő etnikai diverzitás a Magyar Királyságon belül.	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33